

FOLK OG LAND

NR. 9 — 7. ARGANG

LØRDAG 8. MARS 1958

LØSSALG 65

Nasjonal Samling og den tyske kapitulasjon i Norge 1945

Overlege Scharffenberg gir i en interessant artikkel i siste nummer av «Farmand» en redegjørelse for forhistorien til den tyske kapitulasjon i Danmark og Norge. Opplysningene er vesentlig bygget på en fremstilling av Dönitz' daværende adjutant Walter Lüdde Neurath: «Regierung Dönitz» og er naturligvis korrekte så lenge han holder seg til denne kilde. Vi vil imidlertid bemerke at siste del av artikkelen, som bygger på de opplysninger som er gitt av Jens Chr. Hauge i hans avhandling «Fra krig til fred», ikke kan gjøre krav på samme pålitelighet. Dertil er både Hauge og hans medansvarlige for sterkt engasjert i ønskeligheten av en passende fremstilling, som ikke gir Nasjonal Samling og Quisling noen ære for den fredelige avvikling.

Vi gjengir av Scharffenbergs artikkel:

«Han (Dönitz) var klar over at fortsatt kamp i de ennå okkuperte land var unyttig og meningsløs, og han forkastet alle forslag om selv å flytte til Norge, Danmark eller protektoratet Böhmen—Mähren, men han innkalte de derværende sivile og militære ledere til konferanse 3. og 4. mai. Her skal bare gjengis for-

**Nye opplysninger av
Sigurd Mytting i til-
knytning til overlege
Scharffenbergs
artikkel i «Farmand»**

handlingene om Danmark og Norge.

For Danmark møtte dr. Best og generaloberst Lindemann. De mente at danskene selv ikke ønsket krig og at det derfor ikke var alvorlig fare for opprør. Den militære stilling var gunstig, det ville være lett å holde landet, troppenes kampkraft og kampvilje var ikke brutt. En av de tilstedeværende offiserer (hvis navn ikke er meddelt) utbrøt: «Jeg garanterer for hæren, likeledes for orden i landet, det er hittil ikke tegn til landgang — altså kom De, herr storadmiral, til Nord-Schleswig, så stenger vi flaskehalsen og kjemper der krigens siste anstendige slag». Grev Schwerin-Krosigk som var utsett til utenriksminister i den nye regjering, spurte tørrt: «Und wozu, Herr General?»

For Norge møtte Terboven og general Böhme. Terboven synes ikke å ha uttalt seg, han fulgte forhandlingene «kalt und mitunter teilnamslos».

Politisk ventet de fleste i Norge Tysklands sammenbrudd og snar slutt på krigen, derfor var det liten utsikt til oppstand i siste øyeblikk.

Militært var landet godt sikret for lang tid, Böhme var overbevist om hærens motstandskraft. Landet var lett å forsvare, dette talte for en «heltemodig motstand». Men Dönitz ønsket også her kapitulasjon uten kamp.

I artikkelen bekreftes Quislings anførsel om at Dönitz senere avsatte Terboven som Reichskommissar og samlet all myndighet hos general Böhme. Terboven hadde opp-

gitt enhver tanke om motstand og tok livet av seg», heter det.

For egen regning kan vi tilføye at Terboven dog på sin måte helt til det siste fortsatte sin hatefulle kamp mot Nasjonal Samling, og at dette forsåvidt kunne ført til alvorlige konsekvenser for mange mennesker. Etter at han var bekjent med Dönitz' beslutning om kapitulasjon i Norge forsikret han Quisling at det iallfall ikke ville bli noen slik kapitulasjon på minst 14 dage slik at Quisling og Nasjonal Samling hadde god tid til å sørge for en ordnet og kampfri maktoverdragelse. På Quislings spørsmål om han kunne stole på dette, svarte Terboven: «Tyskland kan tape krigen, men det handler ikke æreløst». Quisling fikk således ikke tid til å gi sine ordres til de væpnede avdelinger som sto under hans kommando på forskjellige steder og heller ikke tid til å meddele partiets medlemmer forholdsordres. Heldigvis gikk det likevel bra, kanskje i første rekke takket være det faktum som vi tidligere har omtalt, at Fritt Folk i en leder, såvidt vi erindrer, 1. mai slo fast at det ikke måtte bli noen borgerkrig i Norge, noe som også dekket Quislings oppfatning.

Det er vel ikke urimelig å
(Forts. s. 6).

Galster ble naturligvis dømt Uten hensyn til vitneprov og uten at Munchs papirer ble fremlagt

Naturligvis ble Galster dømt — til Dagbladets store glede og hyklede forbauselse. Ingen annen er forbauset, ikke Galster som forlengst har bebudet denne utgang på dette narrespill av en rettergang, og ennå mindre den danske justisminister, som allerede forlengst har uttalt offentlig hvorledes han ønsket saken skulle ende.

Men uansett om Galster ble dømt eller ikke, så har denne rettergang ingen bevisverdi når det gjelder spørsmålet om tidligere utenriksminister Munchs påståtte forhandlinger med Himmler om besettelsen av Danmark. Dagbladets utenrikskronikk, som slår fast at ved denne dom er det altså definitivt godtgjort at noen slik avtale, eller noe slikt møte i Rostock «selvfølgelig» ikke har funnet sted, er like uetterrettelig som det meste av det bladet ellers befatter seg med. Det ligger naturligvis intet bevis hverken i den ene eller den annen retning i det at de impliserte sørger for å få en passende dom i en ubehagelig sak. Om tyven frikjenner seg selv for tyveri, så tar normale mennesker naturligvis ikke dette alvorlig.

Vi vet jo her hjemme hvorledes slike dirigerte dommer kommer istand. Vi har jo sett hvorledes de behendige tas-

kenspillere har fått «dømt vekk» alle mishandlingene av NS-folk rundt omkring i fengsler og konsentrasjonsleire. Det er en svært enkel prosess: det er bare å ta fram en eller to ørsmå feiltakelser i anklagene og på grunnlag av disse dømme bort hele det verdige materiale som den nidkjære påtalemyndighet har vaktet seg vel for å røre ved. Og så spiller da pressen opp med sine «fastslåinger» av at alle beskyldningene har vært grunnløse. Hvilket skulle bevises! Og slikt går naturligvis i folk som fløte i katta! Egen hjernevirksomhet er jo ikke nettopp det som først og fremst kjennetegner tiden.

La oss da i saken Galster og Rostockmøtet slå fast at kravet om Munchs papirer skulle fremlegges ikke er etterkommet. Det er gjort alle slags krumspring for å hindre en slik fremleggelse og fremdeles spør altså den danske offentlighet: hva med Munchs papirer?

Videre slår vi fast at retten ikke har tatt hensyn til prov av vitner som ikke alene har sett, men også snakket med Munch i Rostock da møtet ble holdt. Slike vitner skyves ganske enkelt til side som «nazister», «senile» o. l. Vi kjener jo taktikken her hjemme fra, hvor NS-folk ble diskriminert som vitner, bl. a. ved ikke å bli tatt i ed.

Vi henstiller derfor til kollega Dagbladet å sørge for at det blir renslighet og anstendighet i det offentlige liv og i rettsvesenet både her og i Danmark før en «slår fast» noe som helst på grunnlag av avsaatte «dommer».

«Nederlenderne blir noen grader mørkere i huden i generasjonene etter oss. Det er ikke til å unngå nå det kommer så mange indo-europeere hit» uttalte en hollandsk flyktning-leider nylig, ifl. Dagbladet. Et blad som etter alt å dømme anser raseblanning som et fremskritt, og ikke synes se det som noen ulykke om den hvite rase forsvinner i et mørkt menneskehav. Kanskje det var en idé å få publisert i Dagbladet noen av Det gamle Testamentes advarsler mot blanding av forskjellige raser?

Den nye saklighet

I forbindelse med et bombeattentat mot Palace Bourbon, ble i et telegram til Aftenposten fra Paris som mulige utøvere av attentatet nevnt folk som hadde vært implisert i urolighetene i 1934 i forbindelse med Stavisky-affæren, algirske demonstranter, medlemmer av det revolusjonære patriotparti stiftet av en tidligere kaptein i de franske kommandostyrker under krigen. Som overskrift på telegrammet sto der: «Nynazister bak eksplosjonen i Palais Bourbon?»!

WAR CRIMINALS

Allerede Djengis-Kan straffet hårdt sine overvundne fiender, men han gjorde unntakelse for de skjønne kunsters tjenere. Hvordan han ville ha stillet seg til rakettspesialister, skulle være interessant å vite.

En lojal presse

Det slapp ut av Jens Chr. Hauge, at han og Aslaug Asland i påsken 1945 — altså like før frigjøringen — satt sammen i møte for å drøfte hvordan man kunne få den norske presse lojal etter «frigjøringen». Man var nemlig klar over, at det for pressemenn med en grunnfestet politisk mening var ugjørlig å være lojal overfor en regjering, som hadde ødelagt forsvaret og som tilogmed var avsatt av stortinget i 1940. Selv en god del av Nygaardsvoll-regjeringens egne partifeller var med på avsettelsen, da «regjeringen» hadde forlatt landet uten stortingets samtykke, og således var ute av stand til å styre landet. Dette så meget mer som regjeringsadvokaten dengang hevdet at Nygaardsvoll-regjeringen i sitt eksil ikke kunne vedta lover og forordninger som var bindende for det norske folk!

Etter mange ja og men, kom man frem til det resultat, at de redaktører som hadde vært medlemmer av Nasjonal Samling, kunne man simpelt hen arrestere, uten lovmål og dom. Og så fikk det bli de lokale koryfæers sak å skaffe «ankepunkter» mot dem til deres sak en eller annen gang kom for en rett. Og de redaktører, som ikke hadde vært medlemmer av NS, kunne man bare suspendere og la dem granskes av en komite bestående av en jurist og en tysklandsfange. Hvilket lovlig mandat en slik komite kunne ha må guderne vite og rent ufattelig for dem det gikk ut over. Ja, slik gikk det altså til at man fikk en lojal presse ved «frigjøringen». Det var alltid nok av dem som sto ferdige til å rykke inn i de avsattes sted. Spyttslikkere har det aldri vært mangel på.

Det fantes også dem som sto ferdige til å avsette både redaktører, lovlig valgte styrever og representantskap. Dette tiltross for at det fantes redaktører, som eiet en stor del av sine respektive organer og som i sine ansettelsesvilkår var bundet til sine stillinger.

Kom så å si at vi har en fri presse etter «frigjøringen».

Gammel pressemann.

Et tilbakeblikk på «frigjoriegen» i 1945

Det er grålys sommernatt. På gulvet i den store sal ligger tett i tett 60—70 mann, hver med et enkelt teppe til overbredselse.

Jeg reiser meg opp og ser utover salen. I sommernattlyset ser jeg bleke, uttærede ansikter, unge og gamle. Noen stønner og vrir seg i søvne.

Jeg reiser meg forsiktig for ikke å vekke noen, stiger varsomt mellom de sovende bort til enden av salen. Det står bølter hvor vi kan gjøre vårt fornødne, de står der og stinker. Der er også vask og vannkran.

Vann ja! Det er det eneste vi får nok av, det drikkes mye etter middag med ramsalt spekesild eller salt torskerogn med gamle halvratne og kokte poteter. I en rusten hermetikkboks får hver man en porsjon tynn saft og vann.

Morgen og kveld får vi to tynne grove brødsriver hver, og en liten klatt smør, og noe i vår blikkboks som likner kaffe eller tynn separert melk. Mange har diaré av salt sild og rogn, det lukter fælt av de seks latrinebølter. Det nytter ikke å be de brutale vakter om å få slippe ut på latrinen. Det var bare tillatt på bestemte tider.

Det er i en religiøs ungdomsskole vi befinner oss, på veggen henger en stor kopi av Tidemands Haugianerne. I sommernattslyset ser jeg taleren stå på en stol med Bibelen i hånden og peke på et skriftsted mens kvinner og menn ligger på kne. Bildet høyer godt i dette selskap.

Jeg lister meg forsiktig mellom de sovende tilbake til mitt leie. Jeg er matt og elendig av underernæring og ikke stø på beina, og mager så klærne slenger på kroppen. Slik er det med oss alle.

Jeg ser den store røslige gårdbruker. Han hadde vært heldig et par ganger da han ble utkommandert for å tømme latrinen og fant seg et brød i avfallsdunken. Der ligger redaktøren, som nyttet leiligheten når han var med en konvoi til latrinen og pluk-

ket syre og gress, som han nyttet som pålegg på brødsriverne.

Det var en trøstesløs flokk i den store sal, magre og bleike, uvisse om deres pårørendes skjebne. Vi var i alt 800 lidelsesfeller i denne kristelige skole. Vi var alle frie nordmenn.

Klokken 5 gikk reveljen. Vi sto opp, pakket sammen tepet, ventet 3 timer på de to brødsriverne, smørklatten og kaffevannet. Så ventet vi tross alt med lengsel i 6 timer på den salte sild eller rogn og de halvratne, dårlig kokte poteter. De fleste spiste slo og avfall.

Har du noengang forsøkt å sulte?

Tanker til overveielse!

Fra Vikdals skolenytt, 8. Mai og Folk og Land, har jeg som abonnent hatt anledning til å følge begivenhetenes gang. Men for oss som har vært gjenstand for behandling fra et av krigen nervesvekket folk, er ikke uretten blitt hverken større eller mindre.

Her har vært skrevet så meget og arbeidet så meget for at vi behandlede skulle få oppreisning. Men jeg ser, og har alltid sett, litt annerledes på tingene.

Jeg er fullt enig i at oppreisning er ordet. Det er bare det, at det er den kompakte majoritet i det norske folk som skal oppreises og befries fra det som Herman Harris Aall definerte som massetoskeskapen i det norske folk. Men dette vil nok som det heter bli et langt lerret å bleke.

Norge bør og skal oppreises og gjenreises til en rettsstat i ordets reelle og eksakte betydning. Som et ledd i dette, gjelder for oss å kunne skrive for og tale for et større og bredere forum. Dette kan kun skje ved å heve kvaliteten i vår egen avis. Ikke ved pengeinnsamling, men ved at avisen blir mindre miljøbetonet og stofflig sett mere allsidig.

En ting som jeg mener at avisen fra nå og ut over må framholde og stadig framholde er at vi (behandlede) og alle våre pårørende representerer noen hundretusen stemmer, hvis vi gadd gå inn som stemmekveg på den ene eller annen side.

Så begynte en av de lange ørkesløse dager med brutale vakter, bevæpnet med stengun. Det var forbudt å se ut av vinduene. Vaktene utenfor skjøt 40 skudd mot vår sal. En ble rammet i ryggen, flere fikk nervøse sammenbrudd.

En natt turet, drakk og skralte våre vakter i kjelleren. Vi lå bare og ventet på at de skulle komme opp for å skyte noen av os. Om morgenen var der bare et par vakter å se, resten sov ut etter festen. Vi var fritt vilt i de dager.

Slik gikk dagene for oss under «frigjørings»-rusen året 1945. Men de vil ikke vite av det nå, de skammer seg. Der skal være «ro om rettsoppgjøret».

O. J.

De såkalte borgerlige og de motdagistiske marxistiske partier har hittil reknet ganske riktig, ved å gå ut fra, at vi var til de grader, behandlet at vi ikke kom til å stemme, så de behøvet ikke å rekne med oss.

Men la oss slå fast, at jul under ingen omstendigheter vil vare til påske. La oss framholde og stadig framholde, at til neste valg, da går vi mann av huse for å avgi våre stemmer.

Ikke til Arbeiderpartiet, fordi det har en enslig Stavang.

Ikke til Bondepartiet fordi det hadde en Moseid og heller ikke Høyre fordi de har en Molaug.

Vi vil bare gi våre stemmer til det parti, som i denne stortingsperiode makter å gjenreise seg selv. Og det signifikante utslag av denne oppreisning og gjenreisning vil utforme programmet til neste valg slik:

Programpost nr. 1:

Vi vil til det yderste gå inn
(Forts. s. 6).

Henvendelsen om amnesti -

Forbundets henvendelse til Kongen om fremme av forslag til amnestilov kommer for de aller fleste av oss såkalte landssvikere som lyn fra klar himmel.

Det er nå 13 år siden ikke-NS-mannen, lærer Vikdal på sund og sterk basis tok kampen opp mot «rettsoppgjøret» som vi jo alle som en er enig i ikke har noe som helst med lov og rett å gjøre.

Det vanlige er som kjent, at lov om amnesti kommer til anvendelse når straff for pådømt lovovertrædelse skal ettergis.

Et amnesti er derfor nærmest å betrakte som en benådning, og innebærer ingen revisjon av avsagte kjennelser.

Forbundets henvendelse betyr derfor ikke mindre enn en forskyvning av selve rettsgrunnlaget, og skulle derfor aldri vært sendt.

Henvendelsen berører ikke med et ord de tusener av NS-folk som urettmessig ble kastet ut av sine stillinger i privat tjeneste og derved ble berøvet sitt sikre, fremtidige eksistensgrunnlag.

Skal disse holdes utenfor og fortsatt være en slags pariakaste på hvis bekostning det skal hales i land erstatninger, inndragninger, bøter og titler? Særlig det siste synes å telle svært mye.

Penger og titler er bra å ha, men også disse ting kan kjøpes for dyrt. Her er det ganske andre ting det gjelder.

Landssvikoppgjøret er en landsulykke. Ingen må medvirke til at den blir større enn den er. — La oss for alt i verden ikke yte motparten bistand.

Det tvingende nødvendige er nå at Forbundet sender et supplement som fullt og klart tilkjennegir, at henvendelsen utelukkende må betraktes som et grunnlag ved eventuelle forhandlinger, og ikke noe annet.

Diogenes.

Kapital ledig

Småindustri og produksjonsideer finansieres.

Skriv til:

Konsulent Holtskog

Box 9, Nannestad.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Redaktører:

ODD MELSOM, ansvarlig

ALEXANDER LANGE

Henvendelsen til Kongen

Dessverre er det slik at det alltid er noen som skal klage. Hvis klagen bundet i en virkelig interesse, så er de selvfølgelig respektable, men særlig befordrende for virksomheten i en organisasjon er de jo ikke. Hvis det simpelthen dreier seg om klager for kringelens skyld er de direkte farlige og skadelige.

Vi bebudet allerede med en gang at henvendelsen til Kongen sikkerlig ville få motbør blant våre egne, og vi har naturligvis fått rett. Etter 25 års arbeid i og med NS er det ikke vanskelig å være spåmann når det gjelder å forutsi klager og splid. Det har vært vår skjebnesvangre ulykke gjennom alle år, at så mange alltid har villet sette sin egen lille mening — ofte når det gjelder rene bagateller — foran det store fellesskaps tarv. Det beklagelige er også at som regel er det de som gjør minst som klager mest. Vi har en beklemmende følelse av at svært mange av dem som klager over Forbundets henvendelse ikke engang finner det umaken verd å stå tilsluttet organisasjonen!

Slike klager kan naturligvis ingen ta alvorlig. Forbundet har rettet en henvendelse på vegne av sine medlemmer, og er det noen utenfor Forbundet som ønsker å bli stående i strafferegistret fordi de ikke vil ta imot noen «nåde», så kan det sikkerlig arrangeres lettvtint og smertefritt.

Det kan selvfølgelig være delte meninger om hvor langt en skal gå i sine krav i en slik henvendelse om en første korreksjon av det rettsstridige og umoralske etterkrigsoppgjør, og vi kan innrømme at vi for vår egen del gjerne hadde sett dem satt litt mere på spissen. Når Forbundet gjennom sine lovlig valgte organer imidlertid etter grundig overveielse, og under hensyntagen til momenter som naturligvis ikke kan være allemannseie, er kommet fram til den form henvendelsen har fått, får en bøye seg for og akseptere det. Det er god skikk i alle organisasjoner. Det er gjennom deltakelse i organisasjonsarbeidet i Forbundet de med andre meninger må søke å fremme disse og ikke ved snakk og intriger i krokene. Det har vært nok av det både i det gamle NS og i Forbundet, og vi må vel nå endelig en gang ha lært å innordne oss i det felles arbeid.

Vi for vår del er ikke så redd for ord. Enten en nå ber om en «amnestilov» eller noe annet, så må da det være likegyldig hvis grunnlaget er de premisser det er søkt om en korreksjon på. I et leksikon leser vi at amnesti er «ettergiving av straff, særlig for politiske forbrytelser». Det er oss sant å si temmelig likegyldig om maktøverne og de ansvarlige regner oss for politiske «forbrytere». I tilfelle er det gjensidig. Det som spiller noen rolle er selvfølgelig en gang for alle og som et utgangspunkt å få slått fast at det her dreier seg om et politisk oppgjør, som naturligvis ikke berører vår ære hverken overfor nutiden eller historien.

Det er blant annet den innsendte artikkel på side 2 i dagens nummer som har inspirert oss til disse betraktninger, og vi vil derfor gjerne understreke at vi for vår del er enig i at visse påtrengende problemer, som ikke er kommet med i henvendelsen, bør tas opp med myndighetene hvis en får følelsen av at henvendelsen virkelig kan bære frukter. Naturligvis må da både myndighetene og Forbundet være interessert i at det blir forhandlet om en ordning som virkelig kan bety noe i forbindelse med å råde bot på etterkrigsoppgjørets følger. Og det er da en selvfølge at Forbundet også vil ta opp andre spørsmål som kan hjelpe de hardest rammede. Men da ville det også være mere verdifullt om alle klagerne kom med positive forslag istedenfor generelle klager, som naturligvis ikke kan gagne noen eller noe.

Og hvorledes enn utfallet av henvendelsen blir, så går naturligvis opplysningsarbeidet i forbindelse med det sto-

Ja tenk om..?

Arbeiderbladets medarbeider Torolf Elster skrev 5. februar i en artikkel blant annet:

«Tenk om alle som skriver og taler rundt om i verden, bare sier det vi ønsker å høre selv om det er oppspinn? Det vi vil tro på og det vi vil hate?»

Ja tenk om det!

At vi ønsker å lese og høre alt godt om Sovjet og sovjetlederne, og at lederne ønsker å bli fylt med hat mot Tyskland og alt tysk?

Hvilket ocean av propaganda ser ikke dagens lys bare omkring disse to for hele verden så avgjørende problemer?

Tenk om det ikke var «malersvennen» (som Elster så elevert uttrykker seg), men Churchill og Roosevelt som «lurte hele verden» med sin krig og forbrødring med de sovjet-asiatiske armeer og politrukker?

Tenk om det er en politisk trust med et nett av agenter både i Vest og Øst som peker ut alle potensielle motstandere som «nazister» og «fascister» — og «Mc Carthyister»?

Tenk om der virkelig skulle være behov for det hr. Elster noe hånlig kaller «et flam-mende korstog mot Anti-Krists stat på jorden»?

B. P.

Lorentz Vogts testamente!

I en artikkel i Dagbladet 18./3. 1954 skriver avdøde direktør Lorentz Vogt bl. a.:

— Det frie ord i det demokratiske samfund betyr menneskenes rett til å bli kjent med alle kjensgjerninger av offentlig interesse og til fritt å uttale sin oppfatning om disse.

— Okkupasjonstiden stan-set den offentlige drøftelse også av helt offisielle ting. Den vente folk til å tro at de var uansvarlige overfor almenheten. Og denne tro gjør seg fremdels gjeldende.

I dens kjølevann følger den store fornærmelse, hvor offentlige problemer tas opp til behandling av uavhengige personer. Fremleggelse av dokumenter oppfattes som sji-

re rettssvik videre. Retten til å drive det vil eller kan vi naturligvis ikke fraskrive oss, og Forbundet har da heller aldri hatt noen tanker i den retning.

Menneskelighetens

seier

Det var en underlig konstellasjon som slapp sitt hat løs over den beseirede fiende under de såkalte rettssaker i Nürnberg. Det var representanter for det Sovjetrussland hvis leder Stalin for all fremtid vil bli stående som verdenshistoriens største blodhund, det Sovjetrussland som blant annet hadde begått bloddåden i Katyn. Det var representanter for det England som startet de strategiske luftangrep med sprengstoff og fosfor på sivilbefolkningen i de store europeiske byer, det England hvis store leder Churchill koldblodig planla det angrep på Norge som utløste den tyske aksjon. Det var representanter for det Frankrike, hvis Fremmedlegion er blitt legendarisk for sin grusomhet og umenneskelighet, det Frankrike som i dag torturerer, mishandler og bomber ihjel kvinner og barn i Nord-Afrika. Og det var representanter for det USA som slapp atombombene løs over japanske byer etter at krigen var avgjort, bare for å få prøvet dem i praksis.

Nå skulle rettferdigheten skje fyldest. Nå skulle alle de som planla den tyske strategi, alle de nasjonalsosialistiske politikere som reddet Tyskland og resten av Europa fra den røde pest med hardhendte midler, alle konsentrasjonsleirsjefene, alle SS-ledderne straffes i menneskelighetens navn. Vekk med dem! I galgen med dem! Alle sammen!

Unntagen noen få som menneskelighetens forkjempere med den blodige fortid

kane og man går ut fra at det skyldes sensasjon, hensyn til løssalget eller andre likeså lite tiltalende egenskaper.

Denne reaksjon er farlig for det offentlige liv, fordi den forhindrer den offentlige drøftelse som er et nødvendig korrektiv og som er demokratiets største fordel framfor diktaturet. Stenges den offentlige diskusjon har man diktaturet — enten det er en eller flere diktatorer, ja gjerne et flertallediktatur, kan til syvende og sist være noenlunde like gyldig.

— Ethvert forsøk på mørklegging av fakta av offentlig interesse er i strid med den norske grunnlov. Norge burde ha en justisombudsmann som uten videre kunne tvinge offentlige myndigheter til å utlevere alle dokumenter av offentlig interesse.

Men vi står videre overfor den krets av mennesker, som mener seg berettiget til forfølgelse av menn og kvinner som håndhever det frie ord på fullt legitim basis —

og fremtid hadde bruk for: rakettforskerne. Ingen spurte om deres virke hadde vært noen forbrytelse mot menneskeligheten. Ingen av dem havnet for domstolen i Nürnberg. Riktignok drev Sovjet og USA en veritabel klappjakt på dem, men ikke for å la dem dingle i galgen. De ble tvertimot i hui og hast og uten generende spørsmål ført til de respektive land hvor de igjen fikk laboratorier og utstyr til rådighet.

Vi vet ikke hvem som var heldigst av de to konkurrerende menneskelighetsforsvarere Sovjet og USA. Jernteppet dekker godt over forhistorien til de russiske romraketter. Men vi vet at USA iallfall sikret seg Hitlers yndling, den geniale rakettekspert Wernher von Braun, dødsbringeren i Peenemünde. Vår alles stolthet og glede, NATO's trøst i nøden, Vestens dødsengel, romraketten Explorer, moderraketten for Vestens bidrag til verdens ødeleggelse, er skapt av Wernher von Brauns geni. Han er i dag Vestens helt, også det Englands som hans raketter herjet under krigen.

Vi får da kanskje være takknemlige for at amerikanerne kom først til Wernher von Braun og at Nürnberg-maktene forsto å gjøre forskjell på folk. Hadde russerne vunnet kappløpet der også, er det vanskelig å tenke seg annet enn at geniet med samme entusiasme hadde sittet i Moskva og satt geniale utropstegn etter Bulganins tru-selsbrev, som en innsender i det svenske ukeblad «Se» uttrykker det.

Menneskenes øyne har en underlig tilpasningsevne. Ikes stolteste fjær i hatten var engang Hitlers skarpeste klo. Her går det unnav! Menneskelighetens forsvarere både her og hisset glemmer og tilgir. Nå, selvfølgelig ikke alle og ikke alltid. I Spandau sitter det fremdeles tre vrak av mennesker som engang var politiske ledere i det land hvor von Braun engang var «menneskelighetens fiende». Og her hjemme sitter det noen gamle sjøfolk, farlige fiender av menneskeligheten, på halv pensjon fordi de viste «uverdige opptreden» ved å rope hurra for rakettene på et galt tidspunkt, dengang det stred mot menneskeligheten å bære våpen og raketter til forsvar av Europa. Tributten til menneskeligheten ble nemlig først ytet da USA og Sovjet fikk hånd om rakettene og forbedret dem med atomledninger, på det at alt kunne legges øde.

Slik behandles de tre gjenværende Spandaufanger

Uhyggelige opplysninger i Manchester Guardian

Mens verden på løpende hånd inregistrerer nye krigsforbrytelser, vi nevner angrepet på sivilbefolkningen i den tunesiske landsby, det israelske-franske-britiske overfall på Egypt, som krevet sin blodige høst og Sovjetsamveldets masaker blant den ungarske befolkning, sitter det fremdeles tre mann fengslet i Spandau. De er ofre for hevn-domstolen i Nürnberg og har sittet der nå snart i tretten år. Det er Speer, Schirach og Hess.

I den engelske avis Manchester Guardian, finnes 3. februar en innsender fra en østerriker Willi Frischauer, som opplyser at han selv mistet sine foreldre under den nasjonalsosialistiske regjemen, og derfor formodentlig må stå til troende. Vi gjengir av artikkelen:

«Selv om de tre fangene i Spandau er dømt for forbrytelser mot menneskeheten, forekommer det meg at arten av deres fangenskap — og også isoleringen som sådan — er umenneskelig. Jeg mener at de burde slippes på frifot.

Speers og Schirachs helse-tilstand overvåkes med nesten sadistisk nøyaktighet, slik at de dag for dag kan få føle hele tyngden av sin straff. Denne straff viser imidlertid noen av de uhyggelige trekk i den sovjetrussiske hjernevask-teknikk.

I over 12 år har disse to menn sittet i hver sin eneselle med bare noen ganske få bøker til rådighet, samt en gang i mellom en sensurert avis. Taushetspåbudet i fengslet har først nå i det siste blitt mildnet noe. De må stadig ruge over sine egne tanker i et vegeterende liv. Speer og Schirach har etterhånden blitt fullstendig fraværende og apatiske. De bryr seg ikke lenger om noen ting, har ikke lenger noen ønsker og håper ikke engang mer på frigivelse. De har til og med mistet viljen til å dø. Da Schirach nylig fikk besøk av sin sønn, sa denne til sin far at han — faren — med sine 51 år nå var fullstendig gråhåret. Schirach ble forbauset. Gjennom mange år hadde han ikke fått se seg i et speil. Hans største ønske er ennå en gang å få se en hund — ihvertfall et levende vesen.

Speer har nylig bedt fengselsstyret om å få innta sine måltider alene. Skjønt det ikke råder noe fiendskap mellom dem, kan han ikke lenger holde ut å sitte rett overfor

Schirach to ganger daglig — alltid bare Schirach og ingen annen. De har intet å si hverandre. Tausheten gnager på deres nerver. Hva Hess angår er hans sinnstilstand slik at man ikke engang kan beskrive den.

Selv om disse menn indirekte skulle værre ansvarlige for andres lidelse og død, kan jeg dog ikke tro at det i England finnes mange mennesker som gir sitt bifall til denne form for straff. Hevnen har ingen plass i siviliserte landes justis, like lite som psykisk tortur. Det er til og med tvilsomt om isoleringen av disse tre glemte menn tjener noe som helst politisk formål.

Frischauer slutter sitt innlegg med at han ikke tviler på at de tre andre makter som er ansvarlig for Spandau — deriblant russerne — ville slippe de tre gjenværende fri hvis den britiske regjering krevde det med ettertrykk.

Dertil er å si at det faktisk var den russiske diktator Krusjtsjov som etter hva det er opplyst foreslo å slippe ut de tre fanger, men at dette støtte på motstand hos den britiske, den franske og den amerikanske regjering. Æres den som æres bør!

Men hva så med det norske studentersamfund og alle de andre rare foreninger som alltid er på pletten med resolusjoner?

Hvem reddet Gerhardsen?

Som våre lesere vil erindre, ble det i nr. 2 i dette blad gjengitt en påstand i Verdens Gang om at det var en skipsreder som skulle ha kjøpt Gerhardsen fri fra Sachsenhausen ved å bestikke selveste Rediess.

Det er vel bare et blad som V. G. som kan tro at Rediess lot seg kjøpe for penger.

Er sannheten kanskje mere komplisert?

Var det gestapomannen Preiss som i ånden så Gerhardsen som Norges kommende politiske leder, og satset på denne visjon slik at han fikk utvirket at Gerhardsen ble sendt tilbake til Norge?

Ett er sikkert: Det er ikke reist sak mot Preiss, og forøvrig heller ikke mot dr. Herbert Noot, etatsleder for SD i Norge, direkte ansvarlig overfor Rediess.

Hvor lenge kan vi vente?

Her er laget og her skal lagges filmer. Aviser inntar daglig groteske og løse påstander om vår krigsdeltakelse 1940—45.

Vi vet demningen er i fare. Noen blåøyete, idealistiske jøssinger har uforvarende trukket opp noen luker som de impliserte ikke er istand til å få på igjen. Og så har vi selv trukket opp noen. England også. Begivenhetene flest.

Neppe en dag mangler i pressen «våre allierte» fra siste krig — unntatt Sovjet, som nå er gått ut av vokabularet. Både England og USA nekter å ha vært alliert med det totalt kapitulerte Norge. Har våre aviser rett, så legg da fram allianseavtalene. Allianseavtaler og nøytralitetsforpliktelser hører med blant de viktigste statsdokumenter. Slike avtaler blir ikke til bak en busk, og de dekkes heller ikke av talemåter.

Er det slik at Norge fortsatt var i krig etter 10. 6 1940 hvor blir det så av krigsskadeserstatningen fra Tyskland — snart tretten år etter? 10 milliarder D-Mark ville gjøre oss godt nå.

Og holder ikke denne påstand, så burde iallfall første fase holde: 9/4 til 10/6 1940. Men heller ikke her er det skjedd noe foreløpig oppgjør slik skjedd er med England og Amerika.

Ærlige folk tar til å spørre. Årsaken kan neppe være pietetsfølelse overfor det rike Vest-Tyskland. Det lyser blå lys både her og i Danmark. Mange ser det allerede og om kort tid vil hele søledammen briste. Denne gang bestemmer også vi.

Vi har strukket en ærlig hånd fram til forlik. Her kan ikke bli fred og tillit i vårt fedreland før hendelsesforløpet 1939—45 er lagt på bordet. Det er for sent å enes i god fordragelighet når den ene part har fått rett.

Saken gjelder ikke bare «rettsoppgjøret». Den spenner langt videre. Den interesserer ikke bare oss (NS). Den gjelder hele vårt folk.

J. B.

Allerede i skolen var han en tølper, og han endte da også som statsadvokat.

Har «Rubinen» også andre fasetter enn pornografi?

En ensom svale i Mykledebatten

Det har forundret Potemkin at kanskje ingen annen anmelder av «Sangen om den røde Rubin» — enn Jens Bjørneboe, har villet gå særlig inn på at boken dog behandler andre ting enn pornografi, og at disse andre ting er bokens egentlige innhold.

Hva tendte raketten mot boken hos visse innen vår kriminaljournallesende åndelige elite, som ellers ikke sees å ha gjort synlige anstrengelser for å hindre forsumpingen innen norsk litteratur i etterkrigstiden?

Man gjøre seg mange tanker om grunnen til den svære aversjon på visse hold, disse kretser som fikk riksadvokaten i sving. Der bør pointeres at bruk av levende modell ikke ble påvist. (NB når det gjelder de seksuelle skildringer).

Er de utenompornografiske grunner til aksjonen at Agnar Mykle betrådte visse tabuområder?

Nedenfor gjengis som et eksempel til ettertanke et sitat fra boken omhandlende.

DEN HERSKENDE KLIKKS FORTID I MOT DAG

— Også på de fleste andre områder følte han seg fullstendig forlatt. Hadde han bare kunnet få lov til å sitte og lytte, — men de forlangte visst at man uttalte seg. Hvert eneste minutt ble det i denne forsamlingen av intelligentia kastet inn ord og uttrykk som Ask aldri hadde hørt, og som han ofte ikke begrep det kvidder av. Han grep seg selv ofte i å sitte med åpen munn, da lukket han hastig kjevene og så seg stjålent rundt, aldri ser et menneske mere ut som en idiot enn når underkjeven er falt ned. Det kom for ham, at han hadde plikt på seg til å gjøre opp for sine manglende kunnskaper, han måtte gjøre seg verdig dette sosialistiske kameratskap.

Til overmål hang der på svært mange vegger, i glass og ramme dette brutale ord av dikteren Rudolf Nilsen:

«Bedre enn mange som sier de tror, trenger vi noen som vet».

Hele livet igjennom skulle han komme til å gyse, når han så de ordene. Han måtte vite. Han måtte vite om alt det som var oppe i tiden, innenfor vitenskap, kunst, politikk, gjennom gymnasietiden og fram til nå hadde han levet i romanenes uvirkelige verden, (for at han skulle bli ordentlig interesert i en bok, måtte den handle om menne-

sker og menneske-skjebner), som medlem av en politisk gruppe måtte han nå ta sikte på en omfattende viten, universalitet, han kunne ikke sitte som et mæleløst drog, når de andre snakket om

de Mendelske arvelover, ødipuskompleks, Picasso, statsbudsjettet, Charlotte Bühler, forsvarsbudsjettet, Montessori, alderstrygd, Venus fra Willendorf, bananfluier, Leon Blum, solflekker, Darwin, multiple gener, dadaismen, kromosomtall, trilobitter, maurienenes kjønnsliv og Martin Tranmæl.

En gang svarte han på et løst fremkastet spørsmål:

«Jeg synes at Stravinsky er morsom».

«Jeg synes».

Når verden en gang har fått sosialismen på avstand, skal det bli notert i verdens historiebøker, at det verste man kunne si blant sosialistiske intellektuelle var ordene «Jeg synes». Da stoppet verdensuret, kosmos frøs til is, alles ansikter vendte seg nådesløse mot synderen, Gud lo en snerrrende latter gjennom det nådeløse verdensrom:

«Bedre enn mange som sier de tror, trenger vi noen som s y n e s!»
(Side 150—51)!

Lenin sa til det russiske folk: «Sosialisme er arbeiderråd og elektrifisering».

Ask Burlefot sa, til seg selv: «Sosialisme er rene kropper, og symfonikonsserter i fabrikkene». (Side 158).

BRUK AV LEVENDE MODELL

Johan Vogt skriver i Dagbladet (3. 6. 57):

Redaktør Per Monsens forargelse over selve prinsippet om bruk av levende modeller vitner derimot om en uvitenhet som jeg for min del likevel finner noe overraskende. Må det allikevel være påkrevet å belære denne mann, som nå er Presseforbundets formann, at Henrik Ibsen, Bjørnstjerne Bjørnson, Jonas Lie, Alexander L. Kielland, Arne Garborg og Gunnar Heiberg har betjent seg av levende modeller i sine verker i et slikt omfang at det lar seg gjøre å skrive en Norges-historie for tidsrommet mellom revolusjonsåret 1848 og den første verdenskrig bare på grunnlag av denne skjønnlitteratur... Det er lett å forstå — skriver J. V. at Per Monsen følger seg lite smigret av det bilde vi har fått av

ANDERS MELTEIG og JOHAN VOGT

Folk og Land har kunnet glede seg ved medarbeiderskap fra **Anders Melteig** — som i et langt livs bankpraksis og studier har fått et inngående kjennskap til økonomiske lover og de ubønnhørlige krav som tallene og de økonomiske fakta stiller. På en talentfull, klar og overbevisende måte — og i lengre tid helt alene i norsk presse — har Anders Melteig her i bladet hevdet blant annet at man kan ikke spille ball med økonomiske realiteter, heller ikke kan man i lengden stikke okkupasjonskontoen under stol.

Kyndighet og innsikt i slike ting er det flere som har, men de tier stille, men Melteig har sagt og sier fra, fordi han er et umoderne menneske: Han er tapper og har en uavhengig natur. Derfor har Folk og Lands lesere også på dette gebet blitt innviet i ganske vesentlige saker og ting.

Kanskje Dagbladet har tenkt: So ein Ding muss ICH auch haben!

Iallfall har professor **Johan Vogt** just nå skrevet en vitig, men dypt alvorlig artikkel i Dagbladet: «Spøk med det hellige» — temmelig på linje med Melteigs tidligere utredninger.

Johan Vogt har også tidligere vakt oppmerksomhet ved endel uavhengig opptreden. Han turde således gi den utstøtte original — **Dybwad-Brochmann** — anerkjennelse,

journalist Taraldsen i «Den røde rubin».

*

Det er meget jeg kunne tatt med fra denne bok for å sannsynliggjøre hvem som er de egentlige bakgrunnskrefter ved Riksadvokatens aksjon, det er ikke bare sinte sosialister, gudbedre. Men dette får være nok. Bortsett fra noen uappetitheter i de erotiske skildringer, og for sikkerhets skyld vil jeg legge til — bortsett fra disse skildringer — er det en meget tankevekkende og tildels idealistisk bok, og en håndbok over menn og metoder hos folk som førte an i «Rettsoppgjøret», ikke minst derfor er boken av interesse for oss.

*

Forøvrig antar jeg at mange av «Rubinens» skarpeste fordømmere ikke har lest boken. Er det for å unngå å falle i tanker?

POTEMKIN

da denne på «landssvik»-basis ble søkt redusert in absurdum av myndighetene. Johan Vogt har videre i meget høytliggende artikler gjort klart hvordan det henger sammen med forhistorien til 9. april, og at norske historikere ikke ennå har funnet det formålstjenlig å legge sannheten fram.

Professor Vogt skriver i Dagbladet 22. 2. blant annet:

Den siste løvendring om retten til å trykke penger ble vedtatt av Stortinget i 1939. Jeg vet ikke om De har noen idé om disse bestemmelsene? En svak erindring, sier De? Jo, etter denne lov har Norges Bank rett til å trykke sedler for et beløp på inntil 425

Kapitulasjonsavtalen

Herr redaktør!

I brosjyren «Den norske kapitulasjon 10/6 1940 og Krigførsproblemet 1940—45» er side 13 anført som eksempel på kapitulasjonsavtalens landsomfattende karakter, at kapitulasjonsavtalen fra tysk side ble forlangt gjort gjeldende også for batteriet Graff (1. Divisjon) som tidligere hadde oppnådd ærefulle særvilkår uten avlevering av våpen og utstyr.

Fra høytstående militært hold (i Krigshistorisk avdeling) er det i anledning herav i skriv til undertegnede hevdet at kravet om avlevering av batteriets materiell ikke kom fra tysk hold, men fra ministerpresident Quisling.

Dette forhold er selvsagt av vesentlig betydning for bedømmelsen av kapitulasjonens karakter og virkeområde. En feilaktig versjon bør av den grunn straks imøtegås. Jeg har derfor tilskrevet vedkommende militære hold bl. a. således: «Det kan ikke være noen tvil om at kravet om at batteriet Graff skulle inngå under kapitulasjonsbestemmelsene ble fremsatt av den tyske overkommando. Jeg ble selv — i egenskap av sjef for Sivilforvaltningen for hær og marine — gjort oppmerksom herpå av overkommandos kontaktoffiser».

F. H. Kjelstrup.

millioner kroner utover det beløp som svarer til den gullbeholdning som banken har her hjemme. Nå har, som De kanskje vet, Norges Bank ikke noe gull i sine kjellere. Den gamle gullbeholdning, som i april 1940 ble reddet fra tyskerne, med brask og bram, er ennå ikke fraktet tilbake, og kan således etter loven ikke tjene som seddeldekning.

*

— Ja, det har De i og for seg rett i, svarte jeg. — I lovens paragraf 11 heter det, at hvis banken utsteder sedler utover det fastsatte beløp, skal banken yte en avgift til statskassen, med et beløp som svarer til diskonto-satsen pluss en ekstra rente som skal stige med en halv prosent for hver måned overskridelsen varer.

*

— Si meg, ærede professor, De har vel ikke også regnet ut hvor meget det er De mener Norges Bank nå egentlig skulle skyldte staten?

— Jeg har, svarte jeg, bare gjort et grovanslag. Dette beløpet skulle nå være omkring 200 milliarder kroner.

— Det er et latterlig regnestykke, erklærte min nye drikkebror, — for hvis De hadde rett i dette, så ville Norges Bank vært konk for lenge siden. Si meg oppriktig, underholder De virkelig Deres studenter med den slags ablegøyer.

— Jeg er, svarte jeg, — heldigvis ikke den første som har laget slike beregninger. Direktør Frihagen, som var formann i den komite som ble nedsatt for åtte år siden, for å lage en ny lov for Norges Bank, regnet ut at bare for juni måned 1953 skulle strafferenten vært 2040 millioner kroner. Den er altså nå omkring 1 milliard kroner større pr. måned enn for 4—5 år siden. Vi får si, at her gjelder i sannhet ordet «Tid er penger».

*

Tyskerne opptok en kassekredit på 11 milliarder kroner i Norges Bank. Quisling-regjeringen avbetalte 3 milliarder på denne konto, og vi har selv senere avbetalt to og en halv milliard ved hjelp av Marshall-gavene. Kontoen er således nå fem og en halv milliard kroner. Men vi kan ikke godt stryke den uten videre, for det er det viktigste aktivum som Norges Bank har. Alle de andre aktivapostene i Norges Bank er bare småsaker i sammenlikning med denne hovedfordringen.

Min nye venn strøk seg opp-

(Forts. s. 7).

Da bødrene avlivet Quisling

Den danske politidirektør Seidenfadens vakre memoarer

En rekke av provinsavisene har bragt et telegram fra København med omtale av den tidligere danske politidirektør Aage Seidenfadens nylig utgitte memoarer «I politiets tjeneste». Den nydelige herr Seidenfaden er nok et frodig skudd på den samling bloddrukne bødler som herjet i Danmark i de glade «frigjøringsdager», da Danmark såvelsom Norge ble frigjort fra all anstendighet og ridderlighet.

Seidenfaden forteller at han ble sendt til Norge av den danske regjering for «å være til stede ved den første henrettelse etter krigens slutt», noe som jo var tøv. Det hadde foregått både mord og henrettelser i begge land før Quisling falt for bødrene. Henrettelsen var fastsatt til kl. 24, men ble utsatt til kl. 2 natt av hensyn til Seidenfaden, som var blitt forsinket, forteller han. Imens gikk da ofret i sin celle og ventet på den danske tilskuer.

Vi lar telegrammet fortelle videre:

Gjennom tre militærsperrer gikk turen til Akershus, hvor Seidenfadens gode venn, politimester Welhaven, ventet ham. Straks etter kom en politibil kjørende med Quisling, som så temmelig blek ut, men kunne gå selv til muren, stilte seg opp og ble bundet, hvoretter tolv norske politifolk skjøt ham. Ved undersøkelsen viste det seg at han hadde fått ni kuler i seg.

Jeg kan egentlig ikke si — skriver Seidenfaden — at denne henrettelse — den første jeg opplevde — gjorde noe særlig voldsomt inntrykk på meg, dels fordi jeg var forbe-

reddt, og dels fordi jeg inderlig undte Quisling å bli skutt. For meg var det nærmest som en film å se på.

Såvidt vår delikate venn, som etterpå dro ned til politimester Welhavens kontor, hvor man tok seg en drink ovenpå det hele.

Vi har også snakket med en annen tilskuer til denne bloddåd, en norsk politimann, som selv i de hatske dage midt under etterkrigsoppgjøret ikke ble trett av å uttale sin beundring over den måte Quisling gikk i døden på. Han fant det øyensynlig ikke hverken underlig eller noe det var grunn til å fremheve særskilt at ofret som gikk til skafottet var blek. På den annen side fant han andre ting å nevne, som at Quisling avslo å ha bind for øynene og i en kort tale gav sine bødler tilgivelse for det de var kommandert til å gjøre. Det var kanskje ikke så klokt gjort av en mann hvis lidelser bestemmes av hvor mange mann av bødrene som treffer der de skal. Kanskje det forklarer de tre manglende kuler?

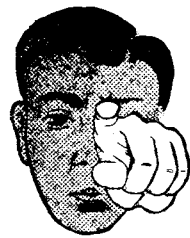
Men herr Seidenfaden — hvis hatskhet muligens skyldes det mistenkelige navn — vil vi ønske at han ikke må blekne mere enn Quisling når han engang står overfor det store ukjente. Og at eventuelle tilskuere av typen Seidenfaden ikke må se på hans en deligt som en slags film.

Demokratiet er mangslungent

Danmarks ledende kommunist, Aksel Larsen forkynnte i sin tid det samme som enkelte andre ledende kommunister åpenlyst har bekjent seg til, at målet ikke er nådd før den siste prest er hengt i tarmene på den siste kapitalist. Noe som biskop Fjellbu kanskje ikke har tenkt så nøye over?

Ellers er jo dette smukke slagord bare en annen måte å uttrykke det som står i det kommunistiske Manifest om avskaffelse av eiendomsretten og religionen.

Ett er nødvendig, — det er å la seg gjennomstrømme av kjærlighetens budskap i alt vårt virke. Det må være vår ledetråd i hverdagens arbeid, i vårt forhold til andre mennesker såvel på det nasjonale som på det internasjonale plan. Virkeligheten tørster uoppholdelig etter kjærlighet, sa professor Kristen Andersen i et foredrag. Lever han og hans tilhørere etter det?

Biskop Berggrav skrev en gang en bok som hadde tittelen: «Er vår kristendom tilstrekkelig funkis?»

Senere skrev han: «Folkedommen over NS».

— Den som måtte interessere seg for biskoppens personlige forhold til det spørsmål han reiser i den første boken — vil finne det besvart i den annen.

Hva bispene og Berggrav må bite i seg

Den ikke impliserte prost A. E. Hedem skriver på side 19—20 i boken Kongens linje, Kirkens konto, Rettens status:

I biskop MARONIS rundskriv av 2. desember 1940 heter det:

«Vi er pliktige å være øvrigheten lydig, såsant den ikke krever noe, der strider mot Guds ord og samvitigheten. Ifølge Haagerkonvensjonen av 1907, tiltrådt både av Norge og Tyskland cfr. kgl. res. av 2./9. 1910, lovtiden 1910, s. 436 flg.), innehar OKKUPASJONSMAKTEN i et okkupert land øvrighetsmyndighet der, og kan også delegere denne sin makt til befullmektigede, som representerer okkupanten. Så lenge de gjør dette, har de rett til lydighet innen lovs og ærbarehets ramme».

Da de andre bisper sendte ut liknende rettledninger, har kirken således ved sitt bispekollegium dosert at det var embetsplikt for prestene og kristenplikt for dem og menigheten å vise okkupanten og dens forvaltningsorganer lydighet som øvrighet.

Hedem fortsetter:

Berggrav skriver i «Da kampen kom», s. 80 at «lovelydigheten fra kirkens side denne sommer var ikke bygd på en naturlig trang eller på tillit til løfter, den var tvertimot. EN BEVISST FORBEREDELSE TIL DEN KAMP VI MATTE REGNE MED, en moralsk oppladning til de

sjon mot den nevnte innvirkning pådro ham allerede på et tidlig stadium i polemiken den bannsettelse, som rammer enhver som våger å påstå at en jøde er en jøde og derfor tenker jødisk.

Om den krigen som deretter førtes mot Harald Nielsen har han gitt noen opplysninger i artikkelen «Lidt Selvbiografi», som iøvrig særlig angikk hans mellomværende med radioen.

Tiltross for at Harald Nielsen på grunn av stemmemidler og foredrag ansåes for en av radioens mest velkikkete og verdifulle formidlere fant radioledelsen ikke å kunne beholde denne sin av publikum så høyt skattede radiotaler.

«Likesom i Norge den av politiske fanatikere forurettede Knut Hamsun alt har gjenfunnet sin hedersplass i flertallet av sine landsmenns hjerter, så skal også Harald Nielsens ånd — Nordenvinden i Danmark — som den norske forfatter Alf Larsen kalte ham — hylles og hilses som en rensende vind av kommende generasjoner i stolthet og takknemmelighet».

Argus.

slag vi skjønte var i vente».

Denne forvirrede uttalelse og moralsk neppe anerkjennelsesverdige holdning er i strid med ovennevnte rettledning. Berggrav skrev i flere aviser i juli 1940 bl. a.: «Spørsmål 2. Er lover og forordninger som etter 9. april 1940 utstedes av den norske regjering bindende for folk og institusjoner i det okkuperte område? Svar: NEI». (Langeland s. 267).

*

Prost Hedem fortsetter:

En kunne derfor være berettiget til å se denne uttalelse som et eksempel fra biskopens side på den lære han gir i Kirke og Kultur 1940, s. 78:

«KRIGENS LOV HAR FØRST OG FREMST BRUK FOR LØGNEN».

En av dem som sto i begynnelsetenes sentrum sammen med biskopen, Gunnar Jahn, skriver:

«Det andre som NÅ sies, at det var for å vinne tid en gikk tyskerne i møte, at folket ennå ikke var modent til å ta et brudd, det er noe som er kommet etter på. Samtiden 1947, s. 301.

Berggravs uttalelse er et av flere eksempler på at han har forsøkt å pynte på hendelsesforløpet, og at hans fremstilling ikke er upartisk, og, som kilde betraktet, vederheftig. Biskopens holdning var i 1940 beviselig preget av defaitisme.

Den eneste reservasjon bispene tok, var om okkupanten krevde noe som stred mot lov og ærbarehet. Da doserer de plikten til å lyde Gud mer enn mennesker.

*

Disse eksempler viser at kirkens reaksjon ikke var prinsipiell. Det avgjørende var ikke at det ble øvet urett, men hvem der øvet uretten. Kirkens holdning har således vært POLITISK motivert. Geistlighetsens påstand om det motsatte har ikke vært vederheftig og sann.

Etter frigjøringen sviktet bispene dem som hadde fulgt deres rettledning, ja, gikk endog til angrep på dem. Etatsjefene sviktet altså sitt ord og sin underskrift. Bispene viste seg derved å være leiesvenner, ja, ynkeligere enn Bibelens leiesvenn. Denne rømte nok bort fra færene, men gikk ikke til angrep på dem.

Det fremgår forøvrig av bispenes rettledning i de under punkt C nevnte skrivelser at de engang har ansett NS som et lovlig parti og medlemskap i det som rettmessig også for prestene, «bare dette ikke har noe med hans innstilling som prest og embetsmann å gjøre» (Berggrav), el-

Anders Melteig og Johan Vogt

(Forts. fra s. 5).

gitt over pannen.

— Det går litt rundt for meg, utbrøt han med en fortvilt mine. — Det er altså juks alt sammen. Det er ikke nok med at Norges Banks seddelutstedelse er ulovlig, men banken må jo samtidig være konk, for denne største aktivaposten er jo ikke verd så meget som en sur sild.

*

Vi kan nøye oss med å si, som det heter i et memorandum fra Norges Bank til Finansdepartementet, at denne aktivaposten står utenom noen virkelig debitor, og at den derfor er uten noen reell sikkerhet.

— De vil sikkert ha sett i avisene at okkupasjonskontoen skal få et nytt navn, nemlig «STATENS KONSOLIDERTE KONTO».

*

— De behøver ikke belære meg om bokholderi, sa han litt fornærmet. — Man kan flytte på poster så meget man vil, men en rätten post er og forblir rätten. Vi kan ikke holde på en slik post for hva De kaller skjønnhetens skyld, for det er en stinkende skjønnhet.

— Det skal jeg ikke motsi, innrømmet jeg, — men vi har likevel en meget god grunn til ikke å stryke den.

*

— Denne konto, fortsatte jeg, — er som sagt intet verd. Men det heter at intet er så galt at det ikke er godt for noe. Det er også takket være denne konto at vi etter krigen har fått den pengerike lighet som inntil i dag har sikret oss full sysselsetting og gode tider. Og hva heter det ikke i det samme vers av Ibsen. Tabets Alt din Vinding skapte.

Min nye venn slo avvergende ut med hånden:

— Nei, nei, nå må De bremse, De vil vel virkelig ikke at vi skal . . . takke faen for det?

— Nei, sa jeg, — det vil jeg heller overlate til mine kolleger på Det teologiske Fakultet, for de mener jo, så vidt jeg forstår, at Djevelen inn tar en uunnværlig plass i vår verdensorden.

*

Altså ærede lesere: Den praktiske bankmann Anders Melteig og professor Johan Vogt vitner praktisk talt ens i denne sak!

A. L.

ler bare man ikke lar seg «lokke eller true» til det, (Maroni).

*

Disse Hedems anførsler ovenfor har biskopene måttet tie musestille til. Hittil.

A.

Bøker tilsalgs ved Forbundet:

Hedem: Statsmaktenes rev. forhold til grunnloven. Pris pr. stk. kr. 2.00.

Blehr: § 104. Pris pr. stk. kr. 0.50.

Justus Vericulator: Den norske kapitulasjon. Pris pr. stk. kr. 5.00.

Gustav Smedal: Patriotisme og landssvik. Pris pr. stk. kr. 3.00.

A. Olesen: Dyrekøbt Hævn. Pris pr. stk. kr. 2.50.

Svenskeutredningen. Pris pr. stk. kr. 20.00.

Den norska rättsuppgjörelsen. Forkortet resyme. Pris pr. stk. kr. 1.00.

Olga Bjoner: Dette har hendt. Pris pr. stk. kr. 10.00.

Forskuddsbetaling eller oppkrav.

Produsenter!

Trenger De salgsservice, lager, kontor, tlf. eksp. av varer, inkasso står vi gjerne til tjeneste med alle oppdrag. Garanti stilles.

Eksp. anviser.

Hushjelp

Enslig dame søker hjelp, eget værelse, k. og v. vann, sentralfyring.

Attester eller referanser.

B. m. Frogner, Oslo.

Pent pikeværelse

tilleie til enslig dame mot litt hjelp eller uten.

Sentralfyring.

B. m. Vestkant, Oslo.

Leseverdige bøker

Hermann Boehm: «Norge mellom England og Tyskland».

Innb. kr. 20.00.

J. McCarthy: «Den forspilte seir».

Heft. kr. 11.00.

Erik Lærum: «Dansk soldat i krig og fred».

Heft. kr. 9.00.

Erik Lærum: «Suez-Ungarn-Polen-Cypern».

Heft. kr. 7.00.

V. Pürschel: «Rett kurs».

Heft. kr. 14.00.

Jens Bjørneboe: «Under en hårdere himmel».

Innb. kr. 25.00., heft. kr. 20.00.

P. THJØMØE

Postboks 122 - Stavanger.
Tlf. 21133 - Postgiro 64042.

TANNLEGE MAAMOEN

Hansteensgt. 2
Telef. 44 43 33

Annelise Parow

TANNINNSETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Urmaker

R. Gjessing

Torvet — Tlf. 83 25 07
DRAMMEN

Tannlege

MARTIN KJELDAAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Arkitekt

HUSTAD

BÆRUMSV. 5, Ø. ULLFRN
Telefon 55 61 29 — Oslo

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/ kadimerte beslag.

Inneh. ALF T. LUNDE,

Mosseveien 8

Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

Skriv til

Odding & Co. A/S

Postboks 6549 — Oslo
om kjøp av skrivemaskin.

Delikat reisemaskin kr. 545.—.

Ellers alle størrelser i skrive og regnemaskiner

GUMMISTEMPLER

Alle arter og størrelser
Fabrikpris

Odding & Co. A/S

Postboks 6549 — Oslo

Til medlemmene!

Vær vennlig å sende inn til Forbundet — giro 15028 boks 3214 Oslo din medlemskontingent for året 1958. De som fremdeles står tilrest med kontingenten for 1957 må være vennlig å sende denne inn straks.

Forbundskassereren.

LØRDAG 8. MARS 1958

FOLK OG LANL

7

SOVJETRUSSISK ATOMUTSTILLING

VG forteller at det skal holdes en sovjet-russisk atomutstilling i Oslo. Utstillingen heter «Atomene i fredens tjeneste» og skal vise hvordan de er tatt i bruk av medisinen, landbruket og industrien i Sovjet. Kanskje de siste atomsprenngningene i Sibir også er et ledd i demonstrasjonen?

DE ELENDIGE VEIER

Den offentlige vanskjøtting av våre veier har nå nådd høyder som har vakt internasjonal oppmerksomhet. Etter den redselsfulle ulykke med en svensk buss som gikk utfor stupet på grunn av den dårlig vei, skriver nå svenske aviser og advarer mot de norske veier, som både er smale og dårlig vedlikeholdt. Mere og mere presses det ut av det norske folk i skatter og avgifter og mindre og mindre får en igjen for det øyensynlig.

ERSTATNING FOR JUSTISMORD

Ole Hetle har nå søkt stortingset om en billighetserstatning på 50 000 kroner. Han ble som kjent sammen med sin avdøde far dømt for mord og satt i over seks år i Botsfengslet før han ble løslatt på prøve. Han førte opp gjennom årene en iherdig, men fruktesløs kamp for å få saken gjenopptatt, men først da det kom uavhengige NS-dommere i Høyesterett under okkupasjonen ble gjenopptakelsesbegjæringen innvilget. Saken ble så behandlet på ny og friinnelsesdom avsagt av Gulating lagmannsrett. Etter fredsutbruddet forsøkte lagdommerne av 1939 å reise krav om at frifinnelsesdommen skulle omstøtes fordi gjenopptakelsen var besluttet av høyesterettsdommere som sto tilsluttet NS! Riksadvokaten hadde imidlertid så mye skamfølelse at han avviste dette usømmelige krav. Erstatning til den gjenlevende uskyldige dømte ble derimot ikke ordnet på sømmelig vis og nå må altså den skadelidende som ble puttet i fengsel uskyldig 19 år gammel gå tiggergang for å få sin rett. Slik som også de dømte NS--folk må gjøre.

FREDELIG TUNGTVANN I SOVJET

De fremmelige sovjetviten-skapsmenn hevder at de har funnet opp en ny metode for framstilling av tungt vann av vanlig ferskvann. Den nye metode er så billig at framstillingsomkostningene utgjør en kanpp prosent av hva det koster å bryte kull. Når det ser menliknes med kullbryt-

ing, er det fordi også denne tungtvannsproduksjon naturligvis står i «fredens» tjeneste. Atomene skal brukes til fyring istedenfor kull. Det rare med Sovjet er jo nemlig at alle deres krigsanstrelser står i fredens tjeneste. Hva sier tungtvannseksperter Kirkvåg, som hadde så mye forbausende å si om Tinnsjøferja og som dessuten er noe av en Sovjet-ekspert?

NY LABOURSPLITTELSE?

Nettopp som det engelske arbeiderparti har halt i land etpar valgseire og begynte å se optimistisk på framtiden, har det påny åpenbart seg stygge sprekker i partiet og naturligvis i forbindelse med vannstoffbombe-politikken. Den nye Bevan-gruppe uten Bevan, som stiller seg avventende, kaller seg «sosialismens seir». Også her hjemme er det som en vil vite visse sprekker i Arbeiderpartiet.

NY ARABISK UNION?

Det synes faktisk som det skal bli dannet ennå en arabisk union i tillegg til de to foregående. Denne gang er det Saudi-Arabia som skal slå seg sammen med de to britiske protektorer Bahrein og Kuwait. En slik sammenslutning kommer til å bli verdens oljebrønn med en produksjon på over 100 millioner tonn olje i året. Det er nok et underlig spill som foregår bak kulissene i de arabiske land.

NY FRANSK SKJENSELSDAD

Frankrike tar sikte på en ny krigsforbrytelse. Det innrømmer at det vil evakuere 40 000 algeriere fra grensestrøkene. Andre rykter sier at hele den algirske befolkning i det planlagte ingenmannsland langs grensen mot Tunis skal evakueres. Det høres naturligvis ganske pent ut med «evakuere», men i virkeligheten betyr det jo at befolkningen skal jages bort fra sine hjem og vel da samles i flyktningleire. Akk, hvilket godt stoff gikk ikke domstolen i Nürnberg glipp av!

DEN ALLSIDIGE AXEL KIELLAND

Finn Bø har oppholdt seg i Stockholm og har gitt svenske aviser et hint om at «en norsk forfatter» arbeider med et skuespille om Mykle-saken. Det heter i meldingen at vedkommende skal ha interessert seg sterkt for Helander-saken, og da skulle det jo ikke være så vanskelig å gjette resten, det er den allsidige Axel Kielland som er på krigsstien igjen. Hvorfor ikke et skuespill om Tysklandsreisen i 1940?

INDONESIA

Det forlyder nå i Washington at president Soekarno blir nødt til å gjøre innrømmelser overfor opprørsregjeringen på Midt-Sumatra. Som vi nevnte har Soekarno ingen virkelige militære makmidler å sette inn og situasjonen er blitt særlig alvorlig etter at det er tale om at det rike Sør-Sumatra vil slutte seg til opprørerne. Det ender formodentlig med at Soekarno må avgi litt av sin diktatoriske makt til en ny regjeringssjef, som vel da blir Mohammed Hatta.

Kan en dommer miste almen tillit for alltid?

Det kan synes horibelt når domstoler avsier dødsdommer på sviktende grunnlag, men rettsstaten kan også godt kompromitteres ved en dom som nedenstående, avsagt av Eidsivating lagmannsrett i juli 1945 og referert i Aftenposten 30. 7. 45:

A. C. dømtes enstemmig «for forbrytelse mot § 86 jfr. landssvikanordningen — til tvangsarbeid i 6 — seks år, og tap av almen tillit for bestandig».

Hvilke grufulle forbrytelser hadde A. C. begått?

— «Om tiltalte nr. 3, C. er det godgjort at han meldte seg inn i oktober 1940 i NS Ungdomsfylking der han senere har stått som medlem. Videre meldte han seg i januar 1941 til Regiment Nordland, deltok i et kurs i Tyskland, men har ikke vært ved fronten. Han har tjenestegjort i Teknisk Nødhjelp».

Hør nå hvor usigelig milde og skjønnsomme sakens straffedommere en gros i Eidsivating er:

«Ved fastsettelsen av straffen er det i formildende retning tatt hensyn til tiltaltes unge alder. I skjerpende retning legger retten vekt på at han har søkt en befalsstilling i den tekniske nødhjelp med bevissthet om at han bare kunne oppnå den på grunn av sitt medlemskap».

At rettslærte dommere kan hoppe på ovenstående galimatias! Teknisk Nødhjelp var et teknisk rednings- og hjel-

Olga Bjoner svarer «Friheten»

De har dummet Dem, unge mann!

Til journalisten som oppsøkte meg under møtet i Oslo vil jeg si: Nå synes jeg De har misbrukt friheten, unge mann. Ja, altså friheten med liten f, nærmere bestemt pressefriheten. Tenk at De, pene tekkelige mannen, kunne være så gal i hodet som danskene sier. De har skuffet meg.

Er det pent av Dem, er det ansvarlig å skrive slik om møtet av fylkesrepresentanter nylig i Oslo som De gjør? De vet jo at De ikke er sannferdig i Deres reportasje.

Og så sier De at jeg kom med utenomstakk. Tølv. Jeg sa jo at jeg hadde ikke be-myndigelse til å gi opplysninger fra møtet, men at De kunne snakke med formannen. Jeg sa også når han var å treffe og De lovte å innfinne Dem da. Det gjorde De ikke. Så spurte jeg Dem litt ut om kommunismen. Når en er på det nærmeste partiløs, vil en jo gjerne orientere seg om de forskjellige politiske fraksjoner. Vi talte om Russland, men kom ikke så langt som til Ungarn. Etter Deres uttalelser er det i Russland en har det sanne demokrati. Å, dette stakkars demokratiet. Alle har det ekte, det sanne demokrati. Men hvem har så det usanne demokrati? Øststatene har det sanne demokrati, det har den vestlige verden også. I nord og sør, i øst og i vest, alle har det sanne demokrati. Allikevel er disse demokratiene like forskjellige som katt og gris, som månen og en gul øst. Hva skal en stakkar tro?

Det er vel ikke så rart om det går rundt for noen hver. Kanskje har det også gått rundt for Dem, unge mann. Så rundt at De så syner ved høylys dag. Meget tyder på det.

Men fy Dem, at De ikke viste meg vaktene utenfor hotellet hvor møtet holdtes. Angivelig. Det var ikke pent av Dem at De ikke gjorde det. Jeg skulle så gjerne sett dem, for jeg ante ikke at de

pekorps ved større ulykker og katastrofer, et institutt av utelukkende samfunnsgavlig betydning.

At A. C. har «søkt» en slik stilling — er altså etter dommernes mening en skjerpet forbrytelse mot straffelovens daværende § 86, som omhandler krigsforrederi.

En fantastisk, rettsstridig dom.

Kan slike dommere miste almen tillit for bestandig?

eksisterte. Det visste nok ikke de andre deltakerne i møtet heller. Det skulle vel ikke være slik at De forvekslet vaktene med spioner? I så tilfelle fikk disse spionene en lang nese. For det var intet hemmelig ved møtet, ingen undergrunnsbevegelse, ingen spørsmål om å danne et politisk parti. En drøftet hva som måtte gjøres så Norge atter kunne bli en rettsstat, at retten ble satt i høysætet igjen. Og som formannen sa i sin tale første dagen: Vi har intet å skjule, vi trenger ikke sitte for låste dører, hele verden kan gjerne se hva vi driver med.

Nei, De gikk nok på nesen denne gangen, unge mann.

Nå kan De jo skrive hva De vil i Friheten, denne gang med stor F, for De går kanskje ut fra at det er få som leser Folk og Land, om det skulle komme gjensvar der. De mener nok at De råder grunnen alene. Vær ikke så sikker på det. Det er flere som kikker i F. og L. enn De kanskje aner. Og det er i første rekke folk som kan skille løgn fra sannhet, som ad objektiv vei finner fram til sin egen mening om saker og ting.

Det er rart at Friheten, med stor F, tør avsløre sin mangel på korrekthet ved en slik tabbe.

Det gjør vondt å si det, men De har nok dummet Dem, unge mann.

Olga Bjoner.

Hva skjedde på Elverum.

I kaptein Olaf Holms artikkel i forrige nummer av bladet var det innløpet et par trykkfeil.

Den såkalte «tonnasjeavtale» var av 1939 og ikke av 1933 som det sto i pkt. 1.

I punkt 4 står det «utenriksministerens formann», noe vel alle forstår er vrøvl. Det skal være utenrikskomiteens formann.

FOLK OG LAND

Ekspedisjon og kasse:
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96
Boks 3214

Abonnementspriser:
Kr. 25,- pr. år, kr. 12,50 pr. halvår. Sverige og Danmark: kr. 29,00 pr. år, kr. 14,50 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 33,00 pr. år, kr. 16,50 pr. halvår. I nøytralt om-slag kr. 35,00 pr. år, kr. 17,50 pr. halvår.

Løssalg 65 øre

Annonsepris:

32 øre pr. millimeter over en spalte.

Bruk postgironr. 16450.

Utgiver A/L Folk og Land
Sambandstrykkeriet
Oslo